

"Hem de meşveret-i efkârın mehasinindedir ki: Makasid ve mesalik, burhan-ı kâtı' üzerine teessüs ve her kemâle mümidd olan hakk-ı sabit ile hakaikı rapteylemesidir. Bunun neticesi: Batıl, hak suretini giymekle efkârı aldatmaz." İzah eder misiniz?

"Hem de meşveret-i efkârın mehasinindedir ki: Makasid ve mesalik, burhan-ı kâtı' üzerine teessüs ve her kemâle mümidd olan hakk-ı sabit ile hakaikı rapteylemesidir. Bunun neticesi: Batıl, hak suretini giymekle efkârı aldatmaz."(1)

Bireysel aklın yanılma ve hata yapma oranı çok yüksektir, ama ortak akli temsil eden meşveretin yanılma ve hata payı bireysel akla göre çok daha azdır. Bu yüzden **kolektif akli temsil eden meşveretin**, bir kural hâlinde her alanda tesis edilmesi gerekiyor.

Mesela, bir idareci her adımında uzmanlardan oluşan bir heyet ile fikir alışverişi içinde hareket ederse, yanılma payı çok azalacaktır. Bu da başarı oranını artıracaktır.

Batıl ve yanlış ne kadar şekilde değiştirirse, hak suretine de girse ortak aklın dikkatinden kaçamaz. Ama aynı kamufle olmuş batıl, tek tek bireylerin dikkatinden ve nazarından kendini rahatlıkla saklayabilir.

Meşveretin özünü içinde barındıran demokratik rejimlerin daha güçlü daha başarılı daha verimli olmasının nedeni, ortak aklın bireysel akıldan katbekat daha güçlü daha mükemmel olmasından dolayıdır.

Demokrasinin hükümferma olduğu ülkelerin siyasi, ekonomik ve askeri anlamda, otoriter ve diktatörlükle yönetilen ülkelere göre daha güçlü ve zengin olmasında bu sırrın payı büyüktür. **Otoriter ve tek adam rejimlerinde bir kişinin akli hüküm sürerken, demokratik rejimlerde ortak ve kolektif akıl hüküm sürer.**

(1) bk. [Muhakemat, Birinci Makale \(Unsuru'l-Hakaik\), Sekizinci Mukaddime.](#)

İlgili ders videosu için tıklayınız:

[Prof. Dr. Şadi Eren, Muhakemat Dersleri \(9.Bölüm\)](#)